

uw brief

uw kenmerk

ons kenmerk
0117/06/tw

datum:
20 december 2006

onderwerp

Investeren in verstand, investeren met verstand

Geachte heer Wijffels,

Wij moeten flink investeren in ons lerend vermogen. Alleen zo kan Nederland een van de aantrekkelijkste landen blijven om in te wonen en te werken. Er is veel steun voor de ambitie om ons land te ontwikkelen tot één van de meest vooraanstaande kenniseconomieën ter wereld. Maar we moeten nu wel doorpakken.

Investeren in verstand

De AWT stelt u voor de volgende tekst op te nemen in het regeerakkoord:

“Onderwijs, onderzoek en innovatie vormen de basis van onze samenleving en het ‘werkkapitaal’ voor de toekomst. Dit kabinet ziet de uitbouw van de kennissamenleving als een hoofdtaak voor de komende jaren. Het trekt daarom fors extra middelen uit voor deze prioriteit in het beleid. De Kennisinvesteringsagenda van het Innovatieplatform vormt hiervoor het richtsnoer. Om de betrokkenheid en inzet van alle partijen verder aan te jagen, wordt het Innovatieplatform – in gewijzigde vorm – voortgezet.”

Wij lichten toe: Nederland is een land in verandering. Onze economie, de sociale en de fysieke omgeving ontwikkelen zich snel. We hebben veel kennis en vaardigheden nodig om die veranderingen de goede kant op te leiden. We moeten woekeren met al onze talenten om een prominent deel te blijven van de internationale dynamiek.

Voortdurende aandacht voor kennis is belangrijk voor onze economie. Om de internationale concurrentie bij te houden is toenemende arbeidsparticipatie noodzakelijk, maar niet voldoende. We dienen tevens slimmer te gaan produceren, met een hogere toegevoegde waarde. Dat vereist technische en sociale innovaties, slimme ondernemers, geschoolde werknemers en wijs beleid.

Maar het gaat niet alleen om ‘ons dagelijks brood’. Ook ons leefklimaat vereist een grotere inzet van kennis en vaardigheden. De leefbaarheid van stad en platteland, de integratie van bevolkingsgroepen, een stijgende zeespiegel; het zijn voorbeelden van vraagstukken die we inventief en innovatief moeten aanpakken.

Tot slot vragen ook de veranderingen in de welvaartsstaat om een versterking van ons leervermogen. Collectieve, uniforme structuren worden verruild voor voorzieningen die een beroep doen op eigen verantwoordelijkheid, initiatief en inzicht. Zulke omschakelingen vergen veel van burgers. Daarom is goed onderwijs, levenslang, noodzakelijk. Zonder een toename in kennis en een versterking van

onze vaardigheden over de hele linie zal de nieuwe participatiemaatschappij niet goed functioneren.

Vandaag plukken wij de vruchten van de inspanningen van voorgaande generaties. De komende generaties hebben recht op eenzelfde inzet van onze kant, die gepaard moet gaan met investeringen in kennis. Bedenk daarbij, dat investeringen in kennis doorgaans een hoog rendement opleveren.

Investeren met verstand

De AWT stelt u voor ook de volgende alinea op te nemen in het regeerakkoord:

“Het kabinet zal bij investeringen in kennis op zoek gaan naar een betere balans tussen de structurele basisfinanciering van onderzoeksinstellingen enerzijds en additionele middelen, ingezet op specifieke gebieden, anderzijds. Het aandeel van de basisfinanciering zal versterkt worden. Eventuele tijdelijke middelen voor kennis en innovatie worden door een kapitaalfonds professioneel beheerd.”

Verstandige investeerders zoeken naar een balans tussen een solide basis op de lange termijn, en hoge winsten op de korte termijn. Ook de investeringen in kennis hebben een dergelijke balans nodig. Er moet een evenwicht komen tussen een brede kennisbasis op hoog niveau en excellente pieken op gebieden die voor Nederland cruciaal zijn.

De AWT signaleert dat de investeringen in de kennisbasis de laatste jaren zijn veronachtzaamd. Alle extra middelen voor kennis zijn via gerichte thematische programma's uitgegeven, vrijwel altijd met tijdelijke financiering. De brede basisstructuur is daardoor steeds meer onder druk komen te staan. Er beginnen zelfs gaten in te vallen. We lijken onze winstkansen op de langere termijn onvoldoende in het vizier te hebben.

Ook de manier van investeren – de uitvoering – baart de AWT zorgen. De afgelopen jaren zijn er onder hoge tijdsdruk veel onderzoeksvoorstellen geschreven die een zeer kleine kans van slagen hadden. De verwervingskosten voor de extra middelen zijn daardoor te hoog geweest. Het gebrek aan transparantie van het proces heeft partijen in het veld gefrustreerd en zelfs de legitimiteit van de uitgaven ondermijnd. Dat kan de kennissamenleving niet gebruiken. Tegen deze achtergrond heeft de AWT al eerder gepleit voor de vorming van een fonds voor kennis en innovatie, dat werkt als een kapitaalfonds. Laat Nederland een 'spaarpot' maken zonder druk om de middelen uit te geven voor het einde van het fiscale jaar. Dat biedt de rust en ruimte om verstandiger in kennis en innovatie te investeren.

Beter investeren betekent ook de vinger aan de pols houden van de gefinancierde projecten. Concreet: monitoren en tussentijds evalueren, en indien nodig bijsturen of durven stoppen. De AWT is er niet gerust op dat wij op dit moment voldoende zorgvuldig en effectief omgaan met de niet onaanzienlijke investeringen in onze kennisinfrastructuur. Dat moeten wij beter kunnen, en dus ook doen.

Hoogachtend,

Joop Sijtermans
Voorzitter AWT

- cc. Fractievoorzitters en voorzitters politieke partijen
Leden vaste commissies EZ en OCW van Eerste en Tweede Kamer
Ministers van OCW en EZ alsmede hun SG's